

12η Συνάντηση της Συντονιστικής Επιτροπής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD)

Βρυξέλλες, 28/1/2014

ΣΥΝΗΜΜΕΝΑ:

Πρόγραμμα του Συνεδρίου

Ερωτηματολόγιο προς απάντηση και συνεισφορά στο σχετικό πιλοτικό πρόγραμμα για νέους αγρότες (EXCHANGE PROGRAM FOR YOUNG FARMERS)

Τα ζητήματα που απασχόλησαν την 12^η Συνάντηση της Συντονιστικής Επιτροπής του Ευρωπαϊκού Δικτύου Αγροτικής Ανάπτυξης (ENRD) ήταν: α) η μετάβαση μεταξύ των δύο προγραμματικών περιόδων και β) ο απολογισμός και η αναφορά των δραστηριοτήτων του ENRD, καθώς και γ) παρουσιάσεις από τα Κράτη Μέλη (ΚΜ) σχετικά με επιλογές ως προς τη δομή και λειτουργία των Εθνικών Αγροτικών Δικτύων κατά την μετάβαση στη νέα προγραμματική περίοδο.

Στη 1^η συνεδρία, ξεκινώντας από τον απολογισμό της τρέχουσας περιόδου 2007-2013, ο κος **Fabio Cossu – ENRD Contact Point**, ανέφερε τα εξής:

Α) Δημοσιονομική εφαρμογή των ΠΑΑ 2017-2014: σύμφωνα με πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία απομένουν 44 δις στα ΚΜ το 2014-2015 προς χρήση, με το 71% δηλωμένη δημόσια δαπάνη ως προς τη σχεδιαζόμενη (μέσος όρος των ΚΜ), όπου μεγαλύτερη δήλωση – δέσμευση έχει ο Άξονας 2 με 85% (και ειδικά το μέτρο 122 εξισωτικής αποζημίωσης για ορεινές περιοχές με 95%).

Β) Τροποποιήσεις στον προϋπολογισμό των ΠΑΑ: κάθε ένα από τα 88 υφιστάμενα ΠΑΑ έχει τροποποιηθεί συνολικά 8-9 φορές, επιφέροντας συνολικά 2108 αλλαγές στον προϋπολογισμό μέτρων για όλα τα ΠΑΑ. Συνολικά οι σχετικές τροποποιήσεις είχαν ως αποτέλεσμα κατακόρυφη αύξηση της δημόσιας δαπάνης του Άξονα 2 (+5%) και επίσης μικρές αυξήσεις των αξόνων 3 και 4, εις βάρος του άξονα 1.

Γ) Ενδεικτικά αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν μπορούν να αναφερθούν τα εξής:

Στον Άξονα 1 υποστηρίχθηκαν 319 χιλ. γεωργικές εκμεταλλεύσεις μέσω 33 δις επενδύσεων και 19,7 χιλ. επιχειρήσεις μεταποίησης αγροτικών και δασοκομικών προϊόντων (εκ των οποίων 15 χιλ. πολύ μικρές) μέσω 15 δις σχετικών επενδύσεων. Στον Άξονα 2: μέσω των γεωργο-περιβαλλοντικών παρεμβάσεων υπογράφηκαν 2,8 εκατ. Συμβάσεις που κάλυπταν 43 εκατ. εκτάρια (25% κάλυψη της ευρωπαϊκής γεωργικής γης), μέσω της εξισωτικής υποστηρίχθηκαν 1 εκατ. Γεωργικές εκμεταλλεύσεις σε ορεινές περιοχές και 1,9 εκατ. σε μειονεκτικές περιοχές. Στον Άξονα 3 υποστηρίχθηκαν 41 χιλ δράσεις για βασικές υπηρεσίες (4 δις συνολικές επενδύσεις) και στον Άξονα 4 υποστηρίχθηκαν 94 χιλ σχέδια μέσω ΟΤΔ, και 384 έργα διακρατικής συνεργασίας. Τα σχετικά στοιχεία είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα του ENRD (βλ. Policy in figures)

Στην συνέχεια, αναφέρθηκαν παραδείγματα και συμπεράσματα της εφαρμογής από τα ΚΜ. Συγκεκριμένα ο κος **Jan Gerrit DEELEN, εκπρόσωπος της Ολλανδίας (Ministry of Economic Affairs)** ανέφερε για την εφαρμογή της συνεργασίας στην καινοτομία (Μέτρο 124), μέσω του οποίου υλοποιούνται ανά χρόνο 7-8 εκατ. ευρώ, με 70 σχέδια να υποβάλλουν αίτηση εκ των οποίων εγκρίνονται 30 προτάσεις, με ένταση ενίσχυσης 35%. Η έγκριση γίνεται μέσω πρόσκλησης και επιτροπής για την αξιολόγηση των προτάσεων έργων (review committee). Έγινε αναφορά σε σχετικά παραδείγματα έργων – εφαρμογών και ως αξιολόγηση του μέτρου της συνεργασίας (μέσω και σχετικής έρευνας) διαπιστώθηκαν τα εξής: α) 60% των προτάσεων που απερρίφθησαν προχώρησαν και χωρίς επιδότηση, αλλά με μικρότερους προϋπολογισμούς, ενώ 65% των εγκεκριμένων δεν θα προχωρούσαν (άρα χρηματοδοτήθηκαν τα σωστά σχέδια, ενώ τα μη εγκεκριμένα ήταν πιο καινοτόμα αλλά με μεγαλύτερη διακινδύνευση), β) 60% των επιχορηγούμενων προτάσεων συνέχισαν τη συνεργασία και μετά ενώ το 50% έκαναν νέες συνεργασίες για την ίδια πρόταση – σχέδιο, γ) οι

τεχνολογικές καινοτομίες αφορούσαν τα πιο πολλά σχέδια, οι καινοτομίες μάρκετινγκ – αγοράς είναι πιο δύσκολες να περιγραφούν και να επιτευχθούν. Τέλος ως συστάσεις – διαπιστώσεις προέκυψαν τα εξής: το μέτρο της συνεργασίας θα συνεχιστεί και τη νέα περίοδο καθότι η συνεργασία βοηθά στην ανταλλαγή καινοτομίας, οι συνεργασίες σε ζητήματα αγοράς / marketing πρέπει να υποστηριχθούν καθώς επίσης και η συμμετοχή των αγροτών στα σχέδια συνεργασίας (θα είναι υποχρεωτική η συμμετοχή τους). Ο κος **James Skates – περιβαλλοντολόγος / εμπειρογνώμονας και εκπρόσωπος της Ουαλικής Διοίκησης (Welsh Government)** μίλησε σχετικά με την αξιολόγηση του Άξονα 2. Οι σχετικές παρεμβάσεις κάλυψαν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων / τομέων (βλ. προστασία σπανίων πουλιών- ζώων και ενδιαιτημάτων, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, προστασία εδάφους και νερού, αλλαγή πρακτικών και μεθόδων των γεωργών). Σε σχέση με τους παραπάνω τομείς/ θέματα η επίπτωση ήταν διαφορετική για καθένα, αναφέροντας ότι για τα προστατευόμενα είδη η ανταπόκριση ήταν πολλές φορές μικρή, ενώ σε σχέση με την κλιματική αλλαγή και το έδαφος υπήρξαν αρκετά καλά αποτελέσματα – επιπτώσεις (π.χ. 23% μείωση της υποβάθμισης του εδάφους, 2- 18% μείωση εκπομπών, 78% των υδάτινων ρεμάτων επέδειξαν καλή κατάσταση). Επιπρόσθετα σε σχετικό ερωτηματολόγιο, 61% των ερωτηθέντων απάντησαν ότι άλλαξαν τον τρόπο διαχείρισης των γεωργικών τους εκμεταλλεύσεων μέσω αγρο-περιβαλλοντικών παρεμβάσεων και 70% είδαν βελτίωση των οικοσυστημάτων). Οι συστάσεις για την επόμενη προγραμματική περιλαμβάνουν τα εξής: να υπάρχει χωρική στόχευση (Spatial targeting) των παρεμβάσεων που εξασφαλίζει μεγιστοποίηση των ωφελειών (COST BENEFIT), απαίτηση για μέτρα παρέμβασης σε νερό και έδαφος, η ύπαρξη περιβαλλοντικών δεδομένων είναι απαραίτητη για την εφαρμογή γεωργο-περιβαλλοντικών παρεμβάσεων και ότι η παρεμβάσεις για την κλιματική αλλαγή πρέπει να επεκτείνονται πέρα από τη μείωση εκπομπών – αποθεμάτων. Σχετικά αναφέρθηκε στο Πρόγραμμα Glastir M&E Programme (GMER) το οποίο χρησιμοποιείται για τη διαχείριση και απεικόνιση (π.χ. χάρτες) και μοντελοποίηση – παραγωγή προσομοιώσεων για περιβαλλοντικά δεδομένα (ενσωματώνει 10 κατηγορίες δεδομένων και αναλύσεων από εδαφικά μέχρι είδη και στοιχεία φυσικών τοπίων – ιστορικών τόπων), ενώ μπορεί να παράγει αποτίμηση συνδυαστικών επιπτώσεων. Η κα **Anetta Szilágyi, εκπρόσωπος της Ουγγαρίας (Ministry of Rural Development)**, αξιολογώντας τις παρεμβάσεις του άξονα 3 στην χώρα της, **είπε ότι συνολικά η δέσμευση ανέρχεται στο 87% και οι πληρωμές στο 52% του συνολικού προϋπολογισμού του άξονα (195, 3 εκατ. HUF)**. Για την αξιολόγηση των παρεμβάσεων, εκτός της ενδιάμεσης που υλοποιήθηκε το 2010, έγινε και μια νέα αξιολόγηση προς το τέλος της προγραμματικής περιόδου (2013) για τους Άξονες 3 και 4 (εξωτερική εμπειρογνομοσύνη AMM Group). Σχετικά χρησιμοποιήθηκαν 3 υποχρεωτικοί δείκτες επιπτώσεων (οικονομική ανάπτυξη/GVA, δημιουργία θέσεων απασχόλησης/ Net additional Full time equivalent jobs created, αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας/ GVA per Full Time equivalent) και 1 επιπλέον ένας δείκτης (Αύξηση της ικανοποίησης των κατοίκων της υπαίθρου). Για τη σχετική αξιολόγηση χρησιμοποιήθηκαν στατιστικά δεδομένα (αωνυμία μέσω Οικονομικών Υπηρεσιών/Tax Office), focus groups & εις βάθος συνεντεύξεις. Γενικά ως διαπιστώσεις της αξιολόγησης επισημάνθηκε ότι από το σύνολο των μέτρων των Αξόνων 3, 4 υπήρξαν θετικές επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη αλλά όχι πάντα στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης (βλέπε ειδικά στον τουρισμό – μέτρο 313, λόγω κρίσης) και στην παραγωγικότητα στην εργασία. Ειδικά θετικές επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη είχαν παρεμβάσεις στη στήριξη μικρών επιχειρήσεων και στον τουρισμό (μέτρα 312,313) αλλά και η δημιουργία μικρών υποδομών (321), ενώ θετικές επιπτώσεις στην εργασία είχαν παρεμβάσεις για μεταφορές και δίκτυα (321). Όσον αφορά την προστασία της τοπικής κληρονομιάς και την αύξηση της ικανοποίησης των κατοίκων της υπαίθρου επιλέχθηκαν 4 ΟΤΔ , από 4 διαφορετικού χαρακτήρα Περιφέρειες – Περιοχές της χώρας (δημιουργήθηκαν επίσης focus groups από δικαιούχους σχετικών μέτρων). Γενικές διαπιστώσεις ήταν οι εξής: όλα τα χωριά – περιοχές έχουν σημαντικές ανάγκες αλλά όχι παρόμοιες, δεν υπήρξε τόσο αύξηση της απασχόλησης αλλά αύξηση των εισοδημάτων και της προστιθέμενης αξίας των περιοχών μέσω των παρεμβάσεων (βλ. αύξηση τιμών κτηρίων, τουρισμού). Ως αρνητικές διαπιστώσεις της εφαρμογής εντοπίστηκαν η μεγάλη γραφειοκρατία, η μη χρήση προκαταβολών και η μη επαρκής στήριξη των δικαιούχων. Εν γένει, μια αξιολόγηση απαιτεί πηγές αξιόπιστων και ανώνυμων δεδομένων (π.χ. ΚΕΠΥΟ - TAX OFFICE), και χρόνο. Εν συνόλω, μίλησε η κα **Jela Tvrdonova, εκπρόσωπος του Γραφείου Αξιολόγησης του ENRD (Evaluation Helpdesk)** η οποία επεσήμανε ότι η αξιολόγηση(assessment) μιας πολιτικής έχει επιπτώσεις σε όλο τον Κύκλο Πολιτικής (σχεδιασμός, εφαρμογή & παρακολούθηση, επισκόπηση/evaluation) ως προς διάφορα επίπεδα,

αναφέροντας ενδεικτικά το επίκεντρο της αξιολόγησης (βλ. τύποι δικαιούχων, περιβάλλον), τη συμβολή στον σχεδιασμό & τη λογική παρέμβασης, την εξέταση της αποτελεσματικότητας – αποδοτικότητας – επιπτώσεων.

Στο κύκλο συζητήσεων που ακολούθησε, ο κος Soeren Kissmeyer-Nielsen (Προϊστάμενος του Unit J4 Audit of Rural Development Expenditure and IPARD, DG AGRI) αναφέρθηκε στο πλαίσιο διεξαγωγής ελέγχων στα ΚΜ, όπου περίπου 2 μέλη της επιτροπής μεταβαίνουν για 1 βδομάδα και κάνουν έλεγχο σε έναν άξονα ή ένα μέτρο, ενώ κάνουν ελέγχους και σε δικαιούχους. Όταν τα αποτελέσματα των ελέγχων δείχνουν ασυνέπειες, ζητείται ανάκτηση των πόρων από τα ΚΜ, καταρχήν, όχι από τους δικαιούχους (αυτό μπορούν να το κάνουν τα κράτη μέλη σε δεύτερη φάση). Ειδικά για το ERROR RATES, το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο επιλέγει ένα σύνολο διεργασιών – πληρωμών (transactions) για κάθε μια εκ των οποίων ελέγχει όλες τις διαδικασίες – βήματα ως προς τη νομιμότητα και επιλεξιμότητα. Είναι από το σύνολο αυτών που βγαίνει το error rate περί το 8% για την Αγροτική Πολιτική, αν και σε άλλα πεδία πολιτικής κυμαίνεται μεταξύ 2-5% , με όριο που έχει θέσει το ΕΛ. Συνέδριο το 2%. Σχετικά **εκπρόσωπος της COGECA**, εξέφρασε την άποψη ότι το ERROR RATE είναι συνδεδεμένο με την απλούστευση, καθώς επίσης ότι κατά την αξιολόγηση πρέπει να ρωτούνται οι παραγωγοί (απόψεις αγροτών) καθώς και ότι πρέπει να γίνεται ολιστική αξιολόγηση και όχι μεμονωμένων μέτρων ή αξόνων. Ο **κος Soeren Kissmeyer-Nielsen, απαντώντας σχετικά με τη Μείωση του ERROR RATE** ότι στον τομέα της τιμολόγησης και των προμηθειών υπάρχουν προβλήματα, για αυτό εκτός από την απλούστευση και τη χρήση τυποποιημένου κόστους πρέπει να υπάρξει εκλογίκευση του κόστους (όχι απλώς νόμιμο αλλά το επιθυμητό). Σχετικά ανέφερε το άρθρο 62 του νέου Κανονισμού του ΕΓΤΑΑ σχετικά με την ελεγχξιμότητα και την επαληθευσσιμότητα, όπου η Διαχειριστική Αρχή (ΔΑ) και η Αρχή Πληρωμής (ΑΠ) θα πιστοποιούν από κοινού κατά τον έλεγχο των μέτρων, καθότι οι μεν ΔΑ ήταν περισσότερο κοντά στην πολιτική αντζέντα και οι ΑΠ ήταν επιφορτισμένες με τον έλεγχο και συχνά δεν υπήρχε καλή συνεννόηση μεταξύ τους. Επίσης το δείγμα για Πυλώνα 1 και 2 πλέον είναι διαφορετικό, άρα υπήρξε ανάγκη να μεγαλώσει το δείγμα και για αυτό το error rate αυξήθηκε από 3,9 % σε 7,9% . Για τη μείωση του error rate έχουν δημιουργηθεί σχέδια δράσης για κάθε ΚΜ με σκοπό την αναγνώριση των λαθών και τη βελτίωση του σκορ. **Από τον εκπρόσωπο της EFFAT**, έγινε ερώτηση σχετικά με το αν υπάρχει αξιολόγηση του πως εφαρμόζονται τα ΠΑΑ σε διάφορους τύπους αγροτικών περιοχών (π.χ. μειονεκτούσες, Μεσογειακές περιοχές) και ποιες οι επιπτώσεις σε αυτούς τους διαφορετικούς τύπους, καθότι υπάρχει πληθώρα τύπων σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η **κα Jela Tvrdonova (Evaluation Help Desk ENRD)** απάντησε ότι η Midterm evaluation synthesis δείχνει επιπτώσεις σε επίπεδο ΕΕ και τις διαφορετικές περιοχές. Επίσης θα βγουν guidelines για ex post evaluation. Δεν μπορούν να έχουν άποψη για φτωχές – μειονεκτικές περιοχές γιατί αξιολογούν σε επίπεδο ΠΑΑ (εθνικά και περιφερειακά επίπεδα) Από πλευράς **ELARD** (Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ομάδων Τοπικής Δράσης LEADER) ζητήθηκαν περισσότερα ως αναφορά την ποιοτική αξιολόγηση του LEADER και σχετικά η **κα Jela Tvrdonova (Evaluation Help Desk ENRD)** απάντησε ότι στις Οδηγίες για την Εκ των υστέρων αξιολόγηση (**ex post evaluation guidelines**) θα υπάρχει για πρώτη φορά ξεχωριστή ενότητα για την αξιολόγηση του Leader, ενώ θα υπάρχει συλλογή καλών πρακτικών της προσέγγισης με έμφαση στους μηχανισμούς εφαρμογής κατά ΚΜ. Εκπρόσωπος της Φιλανδίας, έκανε τη διαπίστωση ότι δεν υπάρχει διάδοση των αποτελεσμάτων των αξιολογήσεων από τα ΚΜ. Εν κατακλείδι, ο κ. **Michael Gregory (ENRD Contact Point)** τόνισε ότι είναι κρίσιμο η υλοποίηση και ο χρονισμός των αξιολογήσεων των ΚΜ, έτσι ώστε να είναι διαθέσιμες διαθέσιμες τους επόμενους 6 -7 μήνες που θα στήνεται ο μηχανισμός εφαρμογής νέων ΠΑΑ.

Στη 2^η συνεδρία, αναφέρθηκαν τα συμπεράσματα από την εφαρμογή της Πρωτοβουλίας για τους νέους (Youth Initiative) από πλευράς του ENRD. Συγκεκριμένα από πλευράς ENRD, μίλησε η **κα Veronika Korcekova (ENRD Contact Point)** η οποία ανέφερε ως θετικά δράσεις της εν λόγω πρωτοβουλίας τα εξής:

- Αύξηση της εμπλοκής των νέων (π.χ. συμμετοχή σε αξιολόγηση και σε διαβουλεύσεις ΠΑΑ)
- Υποστήριξη της στόχευσης των μέτρων του ΠΑΑ στους νέους (π.χ. Mainstreaming, «βραβεύσεις» βέλτιστων παραδειγμάτων)
- Ενδυνάμωση των ίδιων των νέων (π.χ. συμμετοχή σε εκθέσεις, καταρτίσεις)

Επίσης αναφέρθηκε ότι σε σχετική συνάντηση που έγινε, παρουσιάστηκαν 3 επιτυχημένα παραδείγματα: Α) NRNs – Walonia Regional Groups (αφορούσε το μέτρο δικτύωσης) , Β) Umbrella schemes for youth projects / SWEDER (μικρά επενδυτικά από νέους) Γ) Rural Youth Organizations (Verband Austria) κλπ.

Τα μηνύματα – κλειδιά, της συνάντησης και της πρωτοβουλίας είναι τα εξής:

- Για τους νέους: Να είναι proactive και να εμπλέκονται, να δημιουργούν ικανότητες, να προωθούν τα θέματά τους, να μιλούν προς άλλους δρώντες
- Για τις διοικήσεις: Να υπάρχει στόχευση – σε μακροπρόθεσμη και προ-δρώσα (proactive) βάση - για τους νέους, καθώς επίσης και παρακολούθηση αποτίμηση των παρεμβάσεων για νέους (βλ. σχετικοί δείκτες για νέους, μείωση διοικητικού κόστους, έμφαση στην πληροφόρηση και παροχή συμβουλών και την προσβασιμότητα σε χρηματοδότηση προς νέους, ενδυνάμωση προϊόντων που γίνονται από νέους και όχι για τους νέους, διάδοση και δημιουργία εταιρικής σχέσης με νέους

Στη συνέχεια, έγινε παρουσίαση του **Προγράμματος Ανταλλαγής για νέους αγρότες (EXCHANGE PROGRAM FOR YOUNG FARMERS)**, όπου από πλευράς εκπροσώπου της DG AGRI (H1: Consistency of rural development) παρουσιάστηκε σχετικό πιλοτικό πρόγραμμα που αφορά 1,5 εκατ. νέους γεωργούς από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το σχετικό έργο έχει προκηρυχθεί και υλοποιείται μέσω εξωτερικού αναδόχου, ενώ τώρα βρίσκεται στη φάση της εκπόνησης την Αρχική Αναφορά Σχεδιασμού (Inception Report) του έργου. Ακολούθησε παρουσίαση από την εκπρόσωπο του Αναδόχου, **κα Sacha Koppert (ECORYS)**. Συγκεκριμένα το έργο υλοποιείται από κοινοπραξία 3 εταιριών (Ecorys, LEI, Aequator) και το πλαίσιο οργάνωσης του περιλαμβάνει έναν οργανωσιακό πυρήνα (στην Ολλανδία) με τα βασικά καθήκοντα (π.χ. μεθοδολογικό πλαίσιο, παραγωγή αναφορών, οργάνωση) αλλά και μελετητές και εθνικούς εμπειρογνώμονες εγκαταστημένους σε ΚΜ αλλά και άλλες χώρες του ΟΟΣΑ. Στόχοι του έργου είναι: α) η εξεύρεση και ολοκληρωμένη αξιολόγηση των αναγκών των νέων αγροτών (π.χ. μέσω συνεντεύξεων), β) ο εντοπισμός και η αξιολόγηση υφιστάμενων σχημάτων ανταλλαγών για νέους αγρότες, γ) η παραγωγή συστάσεων για σχετικά σχήματα – προγράμματα ανταλλαγών (βλ. καλές πρακτικές, αναπαραγωγή). Σχετικά ως «**πρόγραμμα ανταλλαγής**» ορίζεται η παροχή κινήτρων έτσι ώστε να κινητοποιηθούν αγρότες για να περάσουν ορισμένο χρόνο σε άλλη γεωργική εκμετάλλευση, έτσι ώστε να εμπλουτίσει τις γνώσεις του και να αποκτήσει οικειότητα με νέα συστήματα, μεθόδους κλπ. Αυτή η ανταλλαγή πρέπει να έχει καθορισμένο οργανωσιακό υπόβαθρο και να αφορά γεωργούς μικρότερους από 40 ετών. Το έργο θα γίνει σε 7 διακριτά στάδια – παραδοτέα, όπου η Αρχική Αναφορά Σχεδιασμού (Inception Report) υλοποιείται μεταξύ Δεκεμβρίου 2013 και Φεβρουαρίου 2014 ενώ θα ακολουθήσει η ανάλυση αναγκών, ενώ τα τελικά αποτελέσματα αναμκα η δημοσίευσή τους αναμένονται μέχρι το Φθινόπωρο του 2015. Σχετικά με την ανάλυση των αναγκών των νέων αγροτών, χρησιμοποιούνται διάφορες πηγές βλ. βιβλιογραφία, υλοποίηση συνεντεύξεων μέσω οργανώσεων – ομπρέλα (στις οποίες οι νέοι αγρότες είναι μέλη τους), υλοποίηση focus groups και εις βάθος συνεντεύξεις σε ορισμένα ΚΜ, καθώς και χρήση της Μελέτης - Ευρετηρίου Σχημάτων ανταλλαγής γνώσης από το 2000 και μετά σε χώρες ΕΕ και ΟΟΣΑ (Inventory of knowledge exchange schemes across the EU and OECD from 2000 onward). Σε αυτό το σημείο, η εκπρόσωπος της κοινοπραξίας σημείωσε τη πιθανή συμβολή των αρχών των ΚΜ στο ότι μπορούν να δώσουν πληροφόρηση για τις ανάγκες των νέων αγροτών και υφιστάμενα σχήματα ανταλλαγής καθώς και να υποδείξουν στοιχεία για επικοινωνία με νέους αγρότες (τηλ. κλπ) για τη διεξαγωγή της έρευνας. Σχετικά διανεμήθηκε σχετικό 2σελιδο ερωτηματολόγιο προς απάντηση και συνεισφορά στη σχετική έρευνα.

Στην 3^η συνεδρία, έγινε απολογισμός των δραστηριοτήτων του ENRD από τους εκπροσώπους του ERND. Συγκεκριμένα η κα Edina Ocsko (ENRD Contact Point) τόνισε σχετικά με τα επιτεύγματα των δικτύων (Ευρωπαϊκό και Εθνικά) ότι υπήρξε αποτελεσματική εμπλοκή των εταιριών μέσω διάφορων μέσων αναφέροντας ως ενδεικτικά μέσα:

- Υλοποίηση συναντήσεων και ομάδων εργασίας
- Μέσω ηλεκτρονικών μέσων και ΤΠΕ (π.χ. facebook – twitter έχουν 9 εθνικά, ηλεκτρονικές δημοσιεύσεις, αύξηση επισκεψιμότητας δικτύων)
- Δημοσιεύσεις

- Συλλογή και διάχυση καλών πρακτικών

Επίσης τόνισε ότι αυτό το ποιοτικό αποτέλεσμα πρέπει να κεφαλαιοποιηθεί μαζί με τη σχετική εμπειρία στην επόμενη προγραμματική περίοδο.

Ο κ. **Michael Gregory (ENRD Contact Point)**, μίλησε για την κεφαλαιοποίηση από τα 6 χρόνια λειτουργίας του ENRD και ανέφερε συγκεκριμένα 2 προτεραιότητες:

1. Κεφαλαιοποίηση και «μελλοντικό αποτύπωμα» της τρέχουσας βάσης γνώσης, ήτοι αυτή να γίνει κατανοητή, προσιτή και να χρησιμοποιηθεί για την νέα προγραμματική περίοδο
2. Υποστήριξη των δράσεων προετοιμασίας της νέας περιόδου και της σχετικής δικτύωσης για αυτήν.

Για την υλοποίηση αυτών των προτεραιοτήτων, αναφέρθηκε σε συγκεκριμένα εργαλεία που έχει αναπτύξει το ENRD και συγκεκριμένα στα εξής:

A) Εφαρμογή NRN Toolkit: Εκεί υπάρχει και συγκεντρώνεται το σύνολο της πληροφορίας και της καθοδήγησης για τη νέα προγραμματική περίοδο και όχι μόνο σε επίσημο επίπεδο (βλ. οδηγίες, εφαρμοστικοί κανονισμοί και λοιπό κανονιστικό πλαίσιο). Επίσης εμπεριέχει συμπεράσματα και υλικό από συναντήσεις και δικτύωση (βλ. Συντονιστική Επιτροπή, Εθνικά Δίκτυα NRN), θεματικές ομάδες (Working Groups), το πλαίσιο αξιολόγησης (ENRD self assessment). Σχετικά με το πλαίσιο αυτό-αξιολόγησης (self assessment), το δίκτυο συγκεντρώνει πληθώρα δεδομένων (εκροές, αποτελέσματα, επιπτώσεις των εφαρμοζόμενων) και παράγει διάφορες αναλύσεις (αναφορές, εκθέσεις, συλλογή βέλτιστων πρακτικών). Σχετικά με τη διάχυση της πληροφορίας, οι ομάδες εργασίας (Working / Focus Groups) που δημιουργήθηκαν βοήθησαν στη δημιουργία και διάχυση της νέας πληροφορίας. Η σχετική πληροφορία χρησιμοποιήθηκε σε επίπεδο σχεδιασμού πολιτικής από τα ΚΜ και εν γένει αυτές οι ομάδες στο πλαίσιο του ENRD λειτούργησαν ως πολλαπλασιαστές και σημεία ανταλλαγής απόψεων και υποστήριξης στα ΚΜ, λειτουργώντας ως αντίδοτο στην έλλειψη δέσμευσης και πόρων για τη διάχυση της πληροφορίας, ειδικά σε εθνικό - περιφερειακό επίπεδο.

B) LEADER Getaway: παρέχει πληθώρα εφαρμογών και εργαλείων για το LEADER, αναφέροντας ενδεικτικά: LEADER Toolkit, Οδηγό για τη Διακρατική συνεργασία, πλαίσιο αξιολόγησης της συνεισφοράς στην τοπική ανάπτυξη

Γ) Συλλογή – Βάση δεδομένων Παραδειγμάτων Έργων ΠΑΑ (RDP Projects Data base): δίνεται έμφαση στην εις βάθος ανάλυση των έργων και παραδειγμάτων και επιλογή αυτών με προστιθέμενη αξία για τον προγραμματισμό της νέας περιόδου

Δ) Για τη νέα προγραμματική περίοδο έγινε μια νέα πύλη (Rural Development 2014-2020) όπου συγκεντρώνει όλη την υφιστάμενη πληροφόρηση. Σχεδιάστηκε από το Σεπτέμβριο του 2013 και λειτουργεί έτσι ώστε να είναι στοχευμένη στους δρώντες και στις δράσεις των νέων ΠΑΑ και επίσης θα είναι προσβάσιμη σε όλες τις γλώσσες)

Ε) ENRD ιστοσελίδα: Οι εξελίξεις για την ιστοσελίδα και τον εμπλουτισμό της έχουν ως εξής: α) αναβάθμιση της πλήρους (full) και της ελαφριάς (light) έκδοσης της, αντίστοιχα σε 6 και 8 γλώσσες, β) δημιουργία μιας πιο «ελαφριάς» (ultra light) έκδοσης που θα περιλαμβάνει και θα κάνει διαθέσιμο το περιεχόμενο σε 18 γλώσσες, έτσι ώστε να καλύπτεται όλη η Ευρωπαϊκή επικράτεια και ΚΜ. Επίσης δημιουργία μιας «πιο στατικής» έκδοσης του ENRD, έτσι ώστε να διατηρηθεί η πληροφορία της τρέχουσας περιόδου κατά τη μετάβαση στη νέα.

ΣΤ) Εκδόσεις ENRD: Παίζουν μεγάλο ρόλο και δρομολογούν σημαντικά θέματα και εξελίξεις βλ. έκδοση του Rural Review για την Καινοτομία.

Ζ) Οι διάφορες μορφές εκδηλώσεων (NRN meetings, Συντονιστική επιτροπή και υπο-επιτροπή LEADER, συναντήσεις θεματικών και λοιπών ομάδων εργασιών) που συνεισφέρουν τα μέγιστα.

Εν γένει σχεδιάζεται περαιτέρω διεύρυνση των δράσεων του ENRD, αναφέροντας τα κοινωνικά δίκτυα (ήδη λειτουργεί σελίδα στο facebook) και σε think tank.

Σχετικά με τη μετάβαση μεταξύ των 2 προγραμματικών περιόδων και τη νέα μορφή που θα πρέπει να αποκτήσουν το Ευρωπαϊκό και τα Εθνικά Αγροτικά δίκτυα, έγινε παρέμβαση από την κα **Antonella Zona, DG AGRI Unit H3 – European network and monitoring of rural development policy**) η οποία παρουσίασε το **Νέο Θεσμικό Πλαίσιο για τα Δίκτυα Αγροτικής Ανάπτυξης (AA)**:

A) Ευρωπαϊκό:

- Άρθρα 51-53 του Καν. AA , Εφαρμοστικός σχετικά με την οργανωσιακή – επιχειρησιακή δομή των δικτύων και τον ρόλο τους στην αξιολόγηση : σημαντική αλλαγή είναι η σχέση μεταξύ Ευρωπαϊκού Δικτύου (ENRD) – Δικτύου για την Ευρωπαϊκή Σύμπραξη Καινοτομίας (EIP NET) και το ίδιο συμβαίνει και σε εθνικό επίπεδο
- Εν γένει οι Στόχοι και τα Καθήκοντα του ENRD γίνονται πιο ξεκάθαρα.

B) Εθνικά

- Εφαρμοστικός με βάση Άρθρα 54 (4) και 66(1) του Καν AA.
- Άρθρα 51, 54,66 του Καν AA και Άρθρο 5 για την Εταιρική Σχέση του Γενικού Κανονισμού
- Οδηγός Τεχνικού Δελτίου από Ε.Ε. και Οδηγίες από ENRD (toolkit, examples of networking)

Οι πρώτες σκέψεις για τη δομή του ENRD έχουν ως εξής:

Θα καλύπτει τόσο τη Δικτύωση για την AA και όσο και την Καινοτομία (κοινή δομή), ήτοι θα αποκτήσει μορφή Επιτροπής Εμπειρογνομόνων (Commission expert group). Ειδικότερα η οργανωτική του δομή μελετάται να έχει ως εξής:

- Ολομέλεια (inclusive – πιο διευρυμένη): θα περιλαμβάνει Οργανισμούς ΕΕ, Διαχειριστικές Αρχές, Αρχές Πληρωμής, Ομάδες Τοπικής Δράσης, Εθνικά Δίκτυα, Υπηρεσίες Συμβούλων, Ερευνητικά Κέντρα για AA) ήτοι περί τα 2000 μέλη
- Μικρότερο Steering Group (50 μέλη, 1 ανά ΚΜ + ΕΕ Οργανισμοί + ΟΤΔ + Δομή Αξιολόγησης / Evaluation) το οποίο θα καλύπτει τις επιχειρησιακές διαδικασίες
- Θεματικές υπο-ομάδες (βλ. από τρέχουσα περίοδο, δούλεψαν πολύ καλά): θα υποστηρίζουν το έργο του ENRD, θα υπάρχει σίγουρα για τη θεματική LEADER / CLLD , θα προεδρεύει σε αυτές μέλος των Οργανισμών ΕΕ, θα πρέπει να ορίζονται ως μέλη εκπρόσωποι των οργανισμών και όχι πρόσωπα.
- Σημεία Υποστήριξης+: θα είναι 3 ώστε να παρέχουν εξειδικευμένη υποστήριξη (ENRD Contact Point + EIP Service Point + Evaluation Help Desk)

Στο σημείο αυτό υπήρξαν παρεμβάσεις – ερωτήσεις και συγκεκριμένα από πλευράς **COPA / COGECA** έγινε σύσταση ώστε να υπάρχει καλύτερη η εκπροσώπηση (να ενισχυθεί) των γεωργών και των δασοκαλλιεργητών (κάτι που έγινε και δούλεψε καλά στη Θεματική Ομάδα των νέων γεωργών), ενώ από πλευράς **CEJA (European Council of Young Farmers)** έγινε η επισήμανση ότι λείπουν ξεκάθαροι στόχοι (στόχευση) στην AA και θα πρέπει να υπάρχει ξεκάθαρα ο στόχος της ανανέωσης των γενεών και η υποβοήθηση των νέων (βλ. κατάρτιση κλπ)

Στη συνέχεια **παρουσιάστηκαν βασικές επιλογές για τη δομή των Εθνικών Αγροτικών Δικτύων στη νέα προγραμματική**, με παρουσιάσεις από διάφορα ΚΜ. Συγκεκριμένα έγιναν οι εξής παρουσιάσεις:

A) Σκωτία (Jody Fleck, Managing Authority Scotland, UK)

Υπάρχουν διαφοροποιημένες αγροτικές περιοχές και 800 νησιά εκ των οποίων 100 μη κατοικήσιμα. Το εκεί εθνικό δίκτυο λειτουργεί από το 2008 και προσέφερε εσωτερική πληροφόρηση & δικτύωση, όπως και εκπροσώπηση σε διεθνές επίπεδο, ενώ πραγματοποίησε εκδόσεις, θεματικές ομάδες και εκδηλώσεις. Για την αξιολόγηση της δράσης του θα υπάρξει σχετική έκθεση, ανεξάρτητη αξιολόγηση και δημόσια διαβούλευση (τέλος Φεβρουαρίου 2014). Βασικά συμπεράσματα από την ως τώρα λειτουργία του είναι τα εξής: οι περιορισμένοι πόροι, η μεγάλη αξία του διαδικτύου για την ευαισθητοποίηση δρώντων, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στην ανταλλαγή καλών πρακτικών, παρόλα αυτά κάποιοι δρώντες στηρίζονται σε δικά τους θεματικά δίκτυα για να μάθουν (π.χ. αγρότες από τις οργανώσεις τους). Στόχος είναι το έγκαιρο «στήσιμο» του νέου Αγροτικού Δικτύου για τη νέα Προγραμματική Περίοδο μέσω σχετικών δράσεων (βλ. σχετικές διαβουλεύσεις, ανάλυση απαντήσεων). Για τον λόγο αυτό θα υλοποιηθούν περιορισμένες εκδηλώσεις το 2014, μεταξύ αυτών και η δημιουργία νέας σύμβασης για την επικοινωνία (βλ. ιστοσελίδα, newsletter). Στόχοι στην επόμενη προγραμματική είναι να δοθεί έμφαση στα εξής: αναδημιουργία του εθνικού δικτύου για στήριξη των ΟΤΔ, ανταλλαγή καλών πρακτικών και διευκόλυνση της συνεργασίας, μεγαλύτερη και

πιο διευρυμένη εμπλοκή δρώντων. Όσον αφορά τη μελλοντική δομή αυτή σχεδιάζεται να έχει ανοικτή εταιρική δομή που συνίσταται από : το Διοικητικό Συμβούλιο (advisory board) τη δημιουργία σχετικών σχεδίων (strategic plan & action plan), την Υποστηρικτική δομή (Network manager (staffing, budget), Staff members), τη λειτουργία θεματικών ομάδων (thematic workgroups). Σε όλες αυτές τις δομές και διεργασίες θα υπάρχει συνεισφορά από ΔΑ & άλλους εταίρους. Σχετικές πληροφορίες (ανεξάρτητη αξιολόγηση, δημόσια διαβούλευση) υπάρχουν στο επίσημο διαδικτυακό τόπο Scotland.gov και η σύνοψη (summary report) στον διαδικτυακό τόπο Rural getaway.

B) Αυστρία (Christian Jochum Austrian NRN and Veronika Resch Federal Ministry of Agriculture)

Η υφιστάμενη δομή του δικτύου είναι εκχωρημένη εκτός δημοσίων αρχών (outsourced μοντέλο) και η υποστηρικτική δομή έχει εκχωρηθεί σε κοινοπραξία η οποία αποτελείται από 3 οργανισμούς διαφορετικής προέλευσης (αγροτικός τομέας, περιβάλλον, ΟΤΔ). Έχει «ανοικτή δομή», μη επίσημα μέλη και ευρεία συμμετοχή. Χαρακτηριστικές δραστηριότητες αποτελούν η υλοποίηση θεματικών ομάδων, εκδηλώσεων, διάχυση καλών πρακτικών (8 βραβεία). Ως θετικά σημεία της λειτουργίας τους αναγνωρίζονται τα εξής: πρόσβαση σε μεγάλη εμπειρογνομοσύνη και εταίρους και μεταξύ τους δικτύωση, μικρός & επικεντρωμένος προϋπολογισμός, συνδυασμός θεμάτων και εταίρων (π.χ. Leader και δασοπονία ή περιβάλλον), υποκίνηση εταίρων, συμμετοχή από το εθνικό και περιφερειακό επίπεδο διοίκησης, παροχή διευκρινήσεων. Ως αρνητικά σημεία εντοπίζονται τα εξής: διαφορετικές στοχεύσεις μεταξύ συμμετεχόντων, δημοσιονομικοί περιορισμοί, όχι καλή παρουσίαση της διαθέσιμης πληροφορίας (π.χ. διαχωρισμός θεμάτων), όχι σημαντική υποστήριξη των διοικητικών αρχών. Γενικά ως συστάσεις προκύπτουν να διατηρηθούν τα θετικά στοιχεία (βλ δομή εθνικού σημείου επαφής= consortium + thematic advisory groups, επικέντρωση, χρήση βραβείων, καινοτόμοι τρόποι μεταφοράς γνώσης) αλλά να βελτιωθούν άλλα στοιχεία (καλύτερο προφίλ, δικτύωση με άλλα δίκτυα π.χ. αγρωτών, χρήση ΤΠΕ, διαχωρισμός ρόλων μεταξύ Δικτύου και σημείου επαφής). Όσον αφορά στο σχεδιασμό του νέου Δικτύου προκύπτουν ότι θα έχει τα εξής στοιχεία: ανοιχτό δίκτυο, όχι επίσημος ορισμός μελών, δημιουργία σχεδίων δράσης σε ετήσια βάση, δημοσιότητα – διάχυση των μέτρων ΠΑΑ και των επιπτώσεων στις αγροτικές περιοχές και τον πληθυσμό τους, καλύτερη ενσωμάτωση των δράσεων του δικτύου στο γενικό πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης του ΠΑΑ. Παρόλα αυτά παραμένουν ακόμα ανοικτά ζητήματα όπως: η δομή διακυβέρνησης (ανοιχτή ή κλειστή/αυστηρή), η διοίκηση / steering του δικτύου (κεντρικό ή μέσω εταίρων), πως θα ενσωματωθεί με το δίκτυο καινοτομίας /EIP network (υποδίκτυο ή πλήρης ενσωμάτωση), η βελτίωση της επικοινωνίας και ανταλλαγή μεταξύ δημοσίων αρχών (ΔΑ) και λοιπών εταίρων.

Γ) Γαλλία (Joëlle Silberstein French NRN)

Στην υφιστάμενη περίοδο υπήρχαν 1 εθνικό ΠΑΑ για την ενδοχώρα και 5 Περιφερειακά ΠΑΑ (για τις απόκεντρες) και ένα Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο. Στην επόμενη προγραμματική σχεδιάζονται 27 περιφερειακά ΠΑΑ με εν δυνάμει 27 Περιφερειακά Δίκτυα και 1 εθνικό ΠΑΑ (σχετικά με τη διαχείριση κινδύνου) και 1 Εθνικό Δίκτυο. Το 2014 είναι η μεταβατική περίοδος για την οποία θα λάβουν χώρα τα εξής: λήξη της σύμβασης του εξωτερικού αναδόχου (Σημείο Επαφής), σχεδιασμός και διαπραγματεύσεις ως προς τη μελλοντική μορφή του δικτύου, νέας προκήρυξη για εξωτερικό ανάδοχο , συνέχιση τρεχόντων δραστηριοτήτων (βλ. δημοσιότητα, αξιολόγηση, θεματικών ομάδων) αλλά και επιπρόσθετα όπως έμφαση στην προετοιμασία των ΟΤΔ & δημιουργία θεματικών ομάδων για προτεραιότητες νέας περιόδου (βλ προετοιμασία των ΟΤΔ), τελευταίες αποφάσεις για τα χαρακτηριστικά του δικτύου & Συνάντηση Ολομέλειας του Γαλλικού Δικτύου, τερματισμός λειτουργίας υφιστάμενου δικτύου και έναρξη νέας δομής (Δεκ. 2014). Ζητήματα που προκύπτουν κατά την μετάβαση αφορούν τα εξής: τη σύμβαση με ιδιωτικό πάροχο (παλιά και νέα), τη μετάβαση χωρίς προβλήματα, την υποστήριξη των περιφερειακών δικτύων, τα καθήκοντα της ΔΑ (διαφάνεια, προκήρυξη κλπ). Για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή του δικτύου την περίοδο 2007-2014 εμπλέκονται 3 Βασικοί εταίροι (ΥΠΑΑΤ, DATAR – αρχή υπεύθυνη για περιφερειακό σχεδιασμό σε επίπεδο πρωθυπουργού, ASP: Αρχή Πληρωμής & παροχή τεχνικής βοήθεια, δεδομένων). Επίσης η υφιστάμενη δομή απαρτίζεται από τα εξής: Ολομέλεια, Διαρκής Επιτροπή /Standing Committee (26 περιφερειακά δίκτυα), θεματικές ομάδες και εθνικό σημείο υποστήριξης. Τα περιφερειακά έχουν τη δική τους ξεχωριστή δομή. Στα θετικά της τρέχουσας περιόδου συγκαταλέγονται: τα 2 επίπεδα δομής (περιφερειακή και εθνική), η ευρεία εκπροσώπηση εταίρων, η ποιότητα των έργων, η κεντρική

δημοσίευση – χειρισμός πόρων μέσω ιστοσελίδα κλπ, η υλοποίηση 300 έργων συνεργασίας (ΟΤΔ) & μέσω Περιφερειακών Δικτύων. Ως αρνητικά στοιχεία εντοπίζονται τα: η διπλή στόχευση (πολιτική και διοικητική), η ύπαρξη συμφερόντων στη Διαρκής Επιτροπή /Standing Committee (συνύπαρξη ιδιότητας δικαιούχου με αυτόν που προκηρύσσει έργα), η περιπλοκή εταιρική διακυβέρνηση του(4 δρώντες), η εκχώρηση (outsourcing) ως ενδεχόμενη ακριβή επιλογή, η μη ύπαρξη εξειδικευμένων δράσεων για LEADER, η ελλειμματική αξιολόγηση της διάχυσης. Εν γένει, για την επόμενη προγραμματική η αποκέντρωση ΠΠΑ οδηγεί σε αναδιοργάνωση των περιφερειακών δικτύων, ενώ θα πρέπει η συμβασιοποίηση να γίνεται βάσει αναγκών και αποτελεσματικό τρόπο (cost efficiency), χωρίς να αποκλείεται μακροπροθεσμία η παύση της εξωτερικής ανάθεσης (outsourcing). Επίσης θα πρέπει να γίνει ενσωμάτωση του Leader στις δραστηριότητες δικτύου.

Δ) Συνολική συζήτηση και παρεμβάσεις από ΚΜ για τη νέα προγραμματική περίοδο:

Εσθονία: Μάλλον θα διατηρηθεί η υφιστάμενη δομή (δημόσια) γιατί εξασφαλίζει καλή συνεργασία & πληροφόρηση με ΔΑ. Θα δοθεί έμφαση σε πιο ευρεία εκπροσώπηση καθώς και στις διακρατικές σχέσεις / δικτύωση (όχι μόνο LEADER) και την εν γένει κεφαλοποίηση όχι μόνο της γνώσης αλλά και των σχέσεων – δικτύωσης

Βέλγιο - WALLONIA: Το δίκτυο υλοποιείται μέσω εξωτερικής ανάθεσης (outsourced) και αυτό θα διατηρηθεί και στόχος είναι η έγκαιρη δημοσίευση νέας προκήρυξης. Η εγγύτητα, η συμπληρωματικότητα και η ανάδραση είναι σημαντικά για τη διοίκηση και τις ενέργειες του δικτύου.

Λετονία: Είναι σημαντική η δικτύωση υπό διαφορετικές μορφές και πρέπει να διατηρηθεί. Οι ιστοσελίδες και τα εργαλεία πρέπει να διατηρηθούν κατά την μεταβατική περίοδο και η σχετική πληροφορία να είναι διαθέσιμη. Σχετικά με το ENRD CONTACT POINT πρέπει να είναι πλήρως ενεργό για να υποστηρίξει τα νέα Εθνικά Δίκτυα. Εν γένει οι δραστηριότητες πρέπει να συνεχιστούν π.χ. θεματικές ομάδες (όχι ξαφνικοί θάνατοι) καθότι είναι ζωτικής σημασίας να συνεχιστούν κατά την μετάβαση.

Ιταλία: Για τις ενέργειες του δικτύου αφιέρωσαν πολλούς πόρους και είχαν σχετικό έλεγχο από το Ευρ. Ελ. Συνέδριο. Η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση είναι σημαντική, αλλά θα πρέπει να υπάρχει και ευελιξία σε κάποιες δαπάνες των δικτύων. Στην Ιταλία θα δημιουργηθεί Κεντρικό Δίκτυο σε εθνικό επίπεδο και πρόγραμμα, με στόχο την ύπαρξη ομοιογένειας και συνέπειας παρά τις 21 διοικητικές περιφέρειες.

Τέλος, υπήρξε σύνοψη των σχεδιασμών Εκδηλώσεων που θα λάβουν χώρα το 2014 από πλευράς ENRD, από την **κα Riin Saluveer (DG AGRI Unit H3 – European network and monitoring of rural development policy)** – βλ. 21 NRN MEETING EVALUATION (Μάιος, UK), Celebration Event (Ιούνιος) μαζί με τελευταία Συντονιστική επιτροπή υφιστάμενης δομής - με την επισήμανση ότι θα πρέπει να λάβουν ενημέρωση αν συμπίπτουν με εκδηλώσεις Εθνικών Δικτύων. Κατά το δεύτερο μισό του 2014 αναμένεται το στήσιμο της νέας δομής του ENRD και η έναρξη λειτουργίας του με τη νέα σύνθεση.

Οι συμμετέχοντες

Π. ΜΟΥΧΑΣ

Ε. ΜΠΑΚΑΛΗ